

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

про науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА

Пропедевтична волонтерська практика

напрямок підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»
(цифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність _____
(цифр і назва спеціальності)

Спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини
(назва інституту, факультету, відділення)

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма «Професійна волонтерська практика» для студентів за напрямом підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»

Розробники: Олена Валеріївна Мартинчук, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка;

Тетяна Василівна Мельніченко, старший викладач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка;

Катерина Олександрівна Кібальна, викладач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від "11" січня 2017 року № 1

Завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

 (О. В. Мартинчук)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту Людини Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

- I. Пояснювальна записка
- II. Опис пропедевтичної волонтерської практики
- III. Зміст і завдання пропедевтичної волонтерської практики
 - Змістовий модуль I.* Ознайомлення з роботою навчального закладу з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру
 - Змістовий модуль II.* Вивчення особливостей корекційно-розвивального середовища навчального закладу з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру
 - Змістовий модуль III.* Навчально-виховна та корекційно-розвивальна робота студента-практиканта
- IV. Навчально-методична карта з «Пропедевтичної волонтерської практики»
- V. Завдання для самостійної роботи
- VI. Картка самостійної роботи
- VII. Науково-дослідна робота в рамках навчання, заснованого на дослідженнях
- VIII. Система поточного та підсумкового контролю
- X. Методичне забезпечення
- X. Перелік звітної документації
- XI. Рекомендована література
- XII. Додатки

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з пропедевтичної волонтерської практики є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) відповідно до освітнього плану для напряму підготовки «Корекційна освіта (логопедія)» денної форми навчання.

Ця практика є неперервною складовою частиною процесу підготовки фахівців з напряму підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)» у вищих освітніх закладах. Вона займає важливе місце в системі професійної підготовки майбутніх логопедів.

Пропедевтична волонтерська практика проводиться на другому курсі з метою поглиблення логопедичних та психолого-педагогічних знань, ознайомлення з видами та способами діяльності асистента корекційного педагога, який надає освітні і корекційно-реабілітаційні послуги дітям з порушеннями розвитку, закріплення практичних навичок індивідуальної роботи, спрямованої на вивчення мовленнєвого розвитку дитини та психолого-педагогічних особливостей в умовах проведення різноманітних навчально-розвивальних занять, ігор та спеціального тестування.

Програма пропедевтичної волонтерської практики визначає обсяги знань і умінь, якими повинен опанувати здобувач вищої освіти відповідно до вимог освітньо-професійної програми. Зміст програми ґрунтується на знаннях і вміннях, отриманих студентами у процесі вивчення освітнього матеріалу дисциплін «Педагогіка», «Логопедія», «Логопсихологія», «Психолого-педагогічна діагностика». Програма вміщує необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання професійно-практичних досягнень студентів.

Мета практики – ознайомити студентів із специфікою діяльності закладів, умовами і способами організації навчального процесу в цих закладах; функціональними обов'язками асистента корекційного педагога закладу; формувати практичні навички та вміння психолого-педагогічного обстеження дітей з порушеннями мовлення, проведення навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дітьми, які мають порушення психофізичного розвитку.

Основні завдання пропедевтичної (безвідривної) практики:

1. поглиблення логопедичних та психолого-педагогічних знань з вивчених курсів;
2. формування умінь та навичок у застосуванні отриманих знань в практичній діяльності;
3. ознайомлення з системою навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи в навчальному закладі з інклюзивною формою навчання/реабілітаційному центрі;
4. формування вміння використовувати комунікативні методи і прийоми в навчально-виховній та корекційно-розвивальній роботі з дітьми з порушеннями мовлення, які у структурі дефекту можуть бути як первинними, так і вторинними відхиленнями;
5. формування практичних умінь та навичок проведення педагогічного та психологічного обстеження дітей з порушеннями мовлення, які у структурі дефекту можуть бути як первинними, так і вторинними відхиленнями;
6. вироблення творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності;
7. формування професійної мотивації майбутнього корекційного педагога, стимулювання бажання працювати з дітьми, які мають особливі освітні потреби, виховання у студентів інтересу до майбутньої професії.

Пропедевтична (безвідривна) практика спрямована на формування у студентів наступних компетентностей:

1. Соціально-особистісних:

- розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей;

- здатності учитися;
- здатності турбуватися про якість виконуваної роботи.

2. Загальнонаукових:

- базових уявлень про основи педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості;
- базових знань в галузі, необхідних для освоєння загальнопрофесійних дисциплін.

3. Професійних:

- базових уявлень про категорії осіб з порушеннями психофізичного розвитку, які є суб'єктами корекційної освіти; розуміння значення комплексного підходу у наданні корекційних освітніх послуг;
- володіння методами спостереження порушень психофізичного розвитку;
- сучасних уявлень про напрями, зміст, методи, засоби, форми корекційної допомоги особам з порушеннями психофізичного розвитку.

4. Спеціалізованих професійних:

- сучасних уявлень про принципи організації, навчально-методичне забезпечення та механізми практичної роботи з особами, які мають порушення психофізичного розвитку, в загальноосвітньому просторі;
- здатності застосовувати основні теоретичні та практичні методи аналізу та оцінки стану психофізичного розвитку осіб, які потребують корекційних освітніх послуг;
- уявлень про зміст корекційної роботи з різними групами осіб з психофізичними порушеннями психофізичного розвитку та диференційованими методами корекційної-компенсаторної, реабілітаційної, розвивальної та попереджувальної роботи;
- налагодження педагогічного контакту з дітьми з порушеннями мовлення, які у структурі дефекту можуть бути як первинними, так і вторинними відхиленнями;
- уміння спостерігати та відмічати особливості психофізичного розвитку дитини, які проявляються під час проведення уроків, занять, різноманітних ігор, режимних моментів тощо;
- уміння складати психолого-педагогічну характеристику на дитину з порушенням психофізичного розвитку;
- організації індивідуальної та групової роботи з дітьми під час навчальних та індивідуальних занять в середовищі навчального закладу/реабілітаційного центру;
- уміння правильно оформлювати необхідну логопедичну та звітну документацію практики.

Після проходження виробничої (переддипломної) педагогічної практики здобувач першого (бакалаврського) рівня повинен продемонструвати такі **результати навчання**:

Здатність продемонструвати базові медико-біологічні, лінгвістичні, психологічні і педагогічні знання з професії у процесі забезпечення психолого-педагогічного супроводу осіб з порушеннями психофізичного розвитку з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб навчальних закладах з інклюзивною формою навчання/реабілітаційних центрах.

Здатність продемонструвати на базовому рівні уміння проводити логопедичне обстеження осіб з порушеннями психофізичного розвитку, аналізувати результати комплексного медико-психолого-педагогічного обстеження осіб з психофізичними порушеннями на основі клініко-психолого-педагогічних класифікацій порушень розвитку; уміння консультувати осіб з порушеннями психофізичного розвитку, членів їх сімей з питань освіти, розвитку, сімейного виховання і соціальної адаптації.

Оволодіння на достатньому рівні навичками працювати самостійно (виконання самостійної та дослідної роботи) та в групі (у процесі виконання завдань під час педагогічної практики); умінням отримати результат у межах обмеженого часу з наголосом на професійну діяльність та унеможливлення плагіату.

Здатність діяти згідно з принципами деонтології, пов'язаними з професійною діяльністю вчителя-логопеда; усвідомлення педагогічних, психологічних та соціальних наслідків у сфері професійної діяльності.

Здатність продемонструвати на базовому рівні володіння комплексом логодіагностичних методик визначення рівня сформованості мовленнєвих функцій та мовленнєвої діяльності і володіння методиками корекції та розвитку мовленнєвої діяльності при різних мовленнєвих порушеннях.

Види та терміни проходження практики

Пропедевтична волонтерська практика студентів II курсу триває безперервно протягом 4 семестру (18 відвідувань навчального закладу з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру). Згідно з метою та завданнями практики студенти знаходяться на місцях асистента корекційного педагога навчального закладу з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру.

База проведення практики.

Пропедевтична волонтерська практика проводиться в навчальних закладах з інклюзивною формою навчання м. Києва, реабілітаційних центрах різного підпорядкування. Головною вимогою відбору закладу є високий професійний рівень спеціалістів, творча атмосфера в педагогічному колективі, висока трудова дисципліна та уважне і дбайливе ставлення до дітей.

Організація практики.

Керівництво пропедевтичною волонтерською практикою в навчальному закладі з інклюзивною формою навчання/реабілітаційному центрі здійснюють викладачі кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти та керівники від бази практики.

Пропедевтична волонтерська практика розпочинається з проведення *установчої конференції*, під час якої студентів знайомлять з терміном проведення практики, метою, завданнями та змістом; даються зразки звітної документації та деякі методичні поради щодо складання індивідуального плану пропедевтичної практики, ведення щоденника, вивчення спеціальної літератури.

По закінченню строку проходження волонтерської практики проводиться *заключна звітна конференція*. На конференції перед студентами виступає інститутський керівник неперервної практики та групові керівники-методисти.

II. Опис пропедевтичної волонтерської практики

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний рівень	Характеристика практики
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 0101 " Педагогічна освіта "	Нормативна
	Напрямок підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»	
Загальна кількість годин – 180	Спеціальність: _____	Рік підготовки
		2-й
		Семестр
		4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 10 год.; 2 год. настановча конференція, 2 год. звітна конференція	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Вид контролю:
		залік.

III. ЗМІСТ І ЗАВДАННЯ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ПРАКТИКИ

Змістовий модуль I

Ознайомлення з роботою навчального закладу з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру

- вивчення умов діяльності навчального закладу з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру;
- участь у бесідах із завідувачем/керівництвом закладу, методистом інклюзивного закладу, вихователем, асистентом вихователя інклюзивної групи, корекційним педагогом, вчителем-логопедом, психологом з метою ознайомлення з особливостями освітнього процесу в закладі;
- складання індивідуального плану студента-практиканта на період волонтерської практики;
- ознайомлення з документацією волонтерської практики та вимогами щодо її ведення;
- ознайомлення з індивідуальними планами соціальної реабілітації, документацією педагогічних працівників центру/ інклюзивного закладу.

Примітка. Студент-практикант веде щоденник волонтерської практики, який щодня перевіряється і завіряється керівником від бази практики. В щоденнику відображається робота студента-практиканта згідно його індивідуального плану, складеного на початку практики.

Змістовий модуль II

Вивчення особливостей корекційно-розвивального середовища навчального закладу з інклюзивною формою навчання/реабілітаційних центрів

- ознайомлення зі специфікою освітнього процесу у групах з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру;
- ознайомлення з особливостями професійного співробітництва різних фахівців (вихователя, асистента вихователя, корекційного педагога, вчителя-логопеда, психолога, музичного керівника, інструктора з ЛФК) у процесі забезпечення ефективної навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дитиною з психофізичними порушеннями;
- аналіз змісту і структури розвивального середовища групи: обладнання, добір дидактичного матеріалу (демонстраційного та роздаткового), його відповідності педагогічним, психічним і гігієнічним вимогам;
- аналіз змісту і структури середовища закладу: ресурси, наявність спеціалістів, які опікуються дітьми з особливими потребами, матеріально-технічне забезпечення закладу, обладнання, його відповідність особливим потребам дітей з порушеннями психофізичного розвитку;
- ознайомлення з планами навчально-виховної роботи вихователя, асистента вихователя, корекційного педагога, вчителя-логопеда, засобами, які використовують фахівці в освітньому процесі;
- вивчення особливостей роботи освітнього закладу/реабілітаційного центру з родинами дітей, які мають особливі потреби.

Змістовий модуль III

Навчально-виховна та корекційно-розвивальна робота студента-практиканта

- освітньо-виховна робота студента-практиканта у ролі асистента корекційного педагога групи з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру та асистента логопеда;

- проведення студентами-практикантами фрагментів життєдіяльності дітей у парі з вихователем, асистентом вихователя, корекційним педагогом, логопедом, їх аналіз та самоаналіз;
- проведення з дітьми сюжетно-рольових та рухливих ігор;
- виготовлення наочно-дидактичного обладнання для психолого-педагогічного обстеження дитини з порушенням психофізичного розвитку;
- проведення психолого-педагогічного обстеження однієї дитини з психофізичними порушенням з метою складання на неї психолого-педагогічної характеристики;
- залучення студентів-практикантів до активної участі у діяльності групи і освітнього закладу/реабілітаційного центру;
- самостійне проведення студентами-практикантами сюжетно-рольової і рухливої гри, здійснення аналізу та самоаналізу успішності їх проведення;
- проведення дослідної роботи на базі інклюзивної групи освітнього закладу/реабілітаційного центру.

Модулі	Змістовий модуль III.							
Назва модуля	Навчально-виховна та корекційно-розвивальна робота студента-практиканта							
Відвідування	9-10		11	12	13	14	15-16	17-18
	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	2 бали
Вид роботи	1. Психолого-педагогічне обстеження дитини з ППР – 10 балів 2. Організація елементів корекційно-спрямованого навчально-виховного процесу у парі з асистентом вихователя – 10 балів 3. Проведення сюжетно-рольової та рухливої гри – 20 балів 4. Виконання дослідної роботи – 50 балів 5. Участь у звітній конференції- 2 бали 6. Захист результатів волонтерської практики – 10 балів							
Самост. робота	Підготовка до психолого-педагогічного обстеження дитини з порушенням психофізичного розвитку (добір методик і стимульного матеріалу)	Підготовка до організації елементів корекційно-спрямованого навчально-виховного процесу у парі з корекційним педагогом (написання конспекту, добір дидактичного матеріалу, здійснення адаптацій і модифікацій)	Підготовка до самостійного проведення сюжетно-рольової гри (написання конспекту, підготовка обладнання)	Підготовка до самостійного проведення рухливої гри (написання конспекту, підготовка обладнання)	Підготовка до самостійного проведення пробного логопедичного заняття (написання конспекту, добір дидактичного матеріалу)	Підготовка і проведення дослідної роботи	Оформлення залікової документації	
	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів
Підсумк. контр.	залік							
	Всього: 200 балів; K = 200 : 100 = 2							

V. КАЛЕНДАРНИЙ РОЗПОДІЛ ЗАВДАНЬ ПРАКТИКИ (ОРІЄНТОВНИЙ)

Зміст волонтерської практики орієнтовно розподіляється таким чином:

1 день

Знайомство з системою роботи навчального закладу з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру, матеріально-технічним і методичним забезпеченням закладу.

Бесіда із завідувачем/керівником, методистом освітнього закладу про специфіку навчально-виховної роботи в навчальному закладі з інклюзивною формою навчання/реабілітаційному центрі.

Закріплення студентів за групами. Знайомство з педагогічним колективом. Обговорення можливої участі студентів-практикантів у роботі педагогічного колективу на період волонтерської практики .

Складання індивідуального плану студента-практиканта на період пропедевтичної волонтерської практики .

Бесіда з вихователем, асистентом вихователя, корекційним педагогом, логопедом, знайомство з дітьми, встановлення комунікації з дітьми, які мають психофізичні порушення, з метою вивчення індивідуальних особливостей цих дітей.

2-3 дні

Ознайомлення з документацією вихователя, асистента вихователя, корекційного педагога та логопеда, режимом дня.

Ознайомлення зі змістом і структурою розвивального середовища в групі: обладнання групової кімнати та кімнати для відпочинку, наочно-дидактичні матеріали (демонстраційні та роздаткові), обладнання ігрової зони.

Ознайомлення з інклюзивним середовищем садочка, реабілітаційного центру. Аналіз ресурсів (матеріальних, людських), які використовуються для ефективного навчання, виховання і розвитку дітей з психофізичними порушеннями.

Ознайомлення з особливостями освітнього процесу у закріпленій групі у першу і другу половини дня.

Вивчення способів організації навчально-виховного процесу в навчальному закладі з інклюзивною формою навчання/реабілітаційному центрі, розподілу обов'язків між вихователем та асистентом вихователя, ознайомлення з функціональними обов'язками корекційного педагога, логопеда інклюзивного закладу/реабілітаційного центру, особливостями професійного співробітництва різних фахівців (вихователя, асистента вихователя, корекційного педагога, вчителя-логопеда, психолога, музичного керівника, інструктора з ЛФК) у процесі забезпечення ефективної навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дитиною, котра має психофізичні порушення.

Спостереження за роботою вихователя, асистента вихователя, вчителя-логопеда.

Підготовка методичного і дидактичного забезпечення для педагогічного та психологічного обстеження дітей.

Підготовка схем психолого-педагогічної характеристики дитини.

З'ясування психолого-педагогічних особливостей взаємодії фахівців з родинами дітей з психофізичними порушеннями.

4-11 дні

Участь у проведенні фрагментів організації життєдіяльності в парі з вихователем, асистентом вихователя, корекційним педагогом (процесів життєдіяльності, фрагментів занять, індивідуальних занять, тощо).

Проведення навчально-розвивальних занять та ігор з дітьми з метою їх педагогічного та психологічного обстеження; складання психолого-педагогічної характеристики на дитину.

Проведення сюжетно-рольових та рухливих ігор з дітьми із ППФР.

Обговорення результатів спостереження навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з вихователем, асистентом вихователя, корекційним педагогом, вчителем-логопедом, керівником практики та їх висвітлення у щоденному плані роботи студента-практиканта.

Відвідування консультацій викладачів спеціальної педагогіки, логопсихології, логопедії, психолого-педагогічної діагностики та спеціальних методик, керівника практики з метою підготовки до самостійного проведення фрагментів організації життєдіяльності дітей.

Складання конспектів фрагментів організації життєдіяльності дітей у першу і другу половини дня, узгодження їх з вихователем, асистентом вихователя, корекційним педагогом, вчителем-логопедом закріпленої групи та затвердження керівником практики.

12-16 дні

Спостереження за роботою логопеда.

Участь у проведенні фрагментів логопедичних занять в парі з вчителем-логопедом.

Розробка конспекту пробного логопедичного заняття, узгодження його з логопедом закріпленої групи та затвердження керівником практики або викладачем навчальної дисципліни «Логопедія».

Проведення пробного корекційно-розвивального (логопедичного) заняття під контролем логопеда.

17-18 день – оформлення звітної документації. Підготовка звіту про проходження практики (у формі презентації від групи студентів, які походили практику в одному центрі).

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Вивчити і описати умови діяльності групи з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру.
2. Скласти індивідуальний план роботи студента-практиканта.
3. Вивчити і проаналізувати види планування навчально-виховної роботи в групах з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру.
4. Вивчити і описати умови та способи організації навчально-виховного процесу в групах з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру.
5. Вивчити і проаналізувати освітнє середовище освітнього закладу з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру (матеріальні, кадрові ресурси) згідно вимог, визначених у літературі.
6. Вивчити, проаналізувати і описати особливості міждисциплінарної взаємодії різних фахівців в закладі з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру.
- 7.
8. Визначити і описати роль і місце кожного фахівця в забезпеченні корекційно-спрямованого навчально-виховного процесу в навчальному закладі з інклюзивною

формою навчання/реабілітаційного центру.

9. Вивчити і описати особливості розподілу обов'язків між вихователем і асистентом вихователя, корекційним педагогом щодо організації життєдіяльності дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

10. Вивчити, проаналізувати і описати психолого-педагогічні особливості взаємодії фахівців з сім'єю.

11. Підготуватись до психолого-педагогічного обстеження дитини з порушенням психофізичного розвитку (дібрати методики і стимульний матеріал).

12. Підготуватись до організації елементів корекційно-спрямованого навчально-виховного процесу у парі з корекційним педагогом (написати конспект, дібрати дидактичний матеріал).

13. Підготуватись до самостійного проведення сюжетно-рольової та рухливої гри з дітьми із порушенням психофізичного розвитку.

14. Підготуватись до самостійного проведення пробного логопедичного заняття (написати конспект, дібрати дидактичний матеріал).

15. Розробити дизайн дослідження в рамках навчання, заснованого на дослідженнях.

16. Оформити залікову документацію.

VII. Картка самостійної роботи студента-практиканта

Змістовий модуль	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (дні) Орієнтовно
Змістовий модуль I. Ознайомлення з роботою навчального закладу з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру			
Вивчити і описати умови діяльності групи з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру.	Опис і аналіз в щоденнику студента-практиканта	5	I-II
Складання індивідуального плану роботи студента-практиканта.	Індивідуальний план студента-практиканта, звітна документація	5	I-II
Вивчити і проаналізувати види планування навчально-виховної роботи в групах з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру.	Аналіз у щоденнику студента – практиканта	5	I-III
Змістовий модуль II. Вивчення особливостей корекційно-розвивального середовища навчального закладу з інклюзивною формою навчання/реабілітаційних центрів			
Вивчити і описати умови та способи організації навчально-виховного процесу в групах з інклюзивною формою	Опис і аналіз в щоденнику студента-практиканта	5	III-VII

навчання/реабілітаційного центру.			
Вивчити і проаналізувати освітнє середовище освітнього закладу з інклюзивною формою навчання/реабілітаційного центру (матеріальні, кадрові ресурси) згідно вимог, визначених у літературі.	Опис і аналіз в щоденнику студента-практиканта	5	III-VII
Вивчити, проаналізувати і описати особливості міждисциплінарної взаємодії різних фахівців в закладі з інклюзивною формою навчання/реабілітаційному центрі.	Опис і аналіз в щоденнику студента-практиканта	5	III-VII
Визначити і описати роль і місце кожного фахівця в забезпеченні корекційно-спрямованого навчально-виховного процесу в навчальному закладі з інклюзивною формою навчання/реабілітаційному центрі.	Опис і аналіз в щоденнику студента-практиканта	5	III-VII
Вивчити і описати особливості розподілу обов'язків між вихователем і асистентом вихователя, корекційним педагогом щодо організації життєдіяльності дітей з порушеннями психофізичного розвитку.	Опис і аналіз в щоденнику студента-практиканта	5	III-VII
Вивчити, проаналізувати і описати психолого-педагогічні особливості взаємодії фахівців з сім'єю.	Опис і аналіз в щоденнику студента-практиканта	5	III-VII
Змістовий модуль III.			
Навчально-виховна та корекційно-розвивальна робота студента-практиканта			
Підготуватись до психолого-педагогічного обстеження дитини з порушенням психофізичного розвитку (дібрати методики і стимульний матеріал).	Портфоліо «Методики для діагностики дітей віку» (опис застосованих діагностичних методик, дидактичний матеріал до них), психолого-педагогічна характеристика на одну дитину з порушенням психофізичного розвитку.	5	VIII-XV
Підготуватись до організації елементів корекційно-спрямованого навчально-виховного процесу у парі з асистентом вихователя (написати конспект, дібрати дидактичний матеріал).	Конспекти фрагментів занять (індивідуальна робота студента з дитиною з використанням методів і прийомів диференційованого викладання та оцінювання), індивідуальних корекційно-розвивальних занять, дидактичних ігор тощо, дидактичний матеріал Опис і аналіз у щоденнику практиканта	5	VIII-XVI

Підготуватись до самостійного проведення сюжетно-рольової та рухливої гри з дітьми із порушенням психофізичного розвитку.	Конспекти ігор (робота студента з дітьми з використанням методів і прийомів диференційованого викладання та оцінювання)	5	VIII-XVI
Підготовка до самостійного проведення пробного логопедичного заняття (написання конспекту, добір дидактичного матеріалу).	Конспект логопедичного заняття, дидактичний матеріал до заняття, звітна документація	5	VIII-XVI
Підготовка до виконання дослідної роботи.	План дизайну дослідження, результати проведеного дослідження, оформлені у вигляді письмово звіту	5	VIII-XVI
Оформлення залікової документації	Звітна документація, презентація	10	XVII
<i>Разом: 80 балів</i>			

VII. ДОСЛІДНА РОБОТА

Дослідна робота студентів проводиться в рамках курсових робіт зі спеціальної психології та педагогіки. Для її успішного проведення студент-практикант зобов'язаний здійснити добір діагностичного матеріалу (методики), скласти протоколи дослідження.

До уваги студентів-практикантів!!!! Загальна вибірка повинна складати не менше 10 дітей (5 з порушенням психофізичного розвитку та 5 з нормальним мовленнєвим розвитком).

Критерії оцінювання дослідної роботи

Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
Відповідність вибору методики темі дослідження	10
Якість оформлення протоколів методики дослідження	10
Творчий підхід до виконання дослідної роботи	10
Чіткість і послідовність викладу матеріалу	20
Разом	50

VIII. Система поточного та підсумкового контролю

Теоретично-практичні досягнення студентів-практикантів оцінюються за Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС), в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, накопичувальної системи оцінювання рівня теоретичних знань, професійних умінь та навичок.

Таблиця 8.1

Оцінювання професійно-практичних досягнень студентів-практикантів

№	Вид діяльності	Максимальна кількість балів
1.	Участь у настановчій конференції	3
2	Відвідування педагогічної практики (18 днів)	18
3	Самостійна робота студента	80
4.	Психолого-педагогічна характеристика на дитину	10
5.	Організація елементів корекційно-спрямованого навчально-виховного процесу у парі з асистентом вихователя (плани	10

	конспекти фрагментів занять, 5 конспектів)	
6.	Проведення сюжетно-рольової гри	10
7.	Проведення рухливої гри	10
8.	Проведення дослідної роботи	50
9.	Захист результатів педагогічної практики (презентація)	10
Разом		200

$$K = 200:100 = 2$$

Для оцінювання професійно-практичних досягнень студентів-практикантів застосовуються методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- **Методи письмового контролю:** аналіз, звіт.
- **Методи самоконтролю:** самоаналіз

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Таблиця 8.2.

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
Fx	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента-практиканта у процесі психолого-педагогічних спостережень, індивідуально-пошукової роботи і самостійної роботи.

Під час зарахування пропедевтичної педагогічної практики керівник-методист враховує:

- повноту виконання передбаченого програмою практики обсягу завдань;
- дисциплінованість студента, його ставлення до роботи;

- уміння застосовувати на практиці отримані в процесі навчання теоретичні знання;
- уміння провести психолого-педагогічне та логопедичне обстеження дитини;
- уміння провести гру з дітьми;
- уміння провести індивідуальне логопедичне заняття;
- якість оформлення звітної документації та своєчасність у подачі груповому керівнику-методисту.

Х. Методичне забезпечення навчальної практики

- робоча програма пропедевтичної волонтерської практики;
- план виховного заходу;
- навчальні посібники.

ХІ. Перелік звітної документації

1. Характеристика студента-практиканта (в паперовому варіанті) з підписом вихователя, логопеда, директора (або вихователя-методиста) і печаткою освітнього закладу/реабілітаційного центру.
2. Індивідуальний план пропедевтичної волонтерської практики.
2. Щоденник, в якому фіксується організація та зміст навчально-виховної роботи в навчальному закладі/реабілітаційному центрі., а саме: місце проходження педпрактики (№ ДНЗ, група, реабілітаційний заклад); список дітей групи (вказати вид порушення згідно з клініко-педагогічною та психолого-педагогічною класифікаціями), режим дня дітей; календарний план занять вихователя і логопеда на тиждень, тематичний план занять на 4 тижні; розклад занять вихователя і логопеда, спостереження за педагогічною діяльністю вихователя, асистента вихователя, вчителя-логопеда, конспекти навчально-розвивальних занять та ігор.
3. Психолого-педагогічна характеристика на дитину з порушенням мовлення.
4. Звіт про проведені сюжетно-рольову і рухливу гру (конспект гри, дидактичний матеріал, фотозвіт з дозволу адміністрації закладу).
6. План-конспект проведеного пробного логопедичного заняття, дидактичний матеріал.
7. Результати дослідної роботи (протоколи дослідження).
8. Звіт про пропедевтичну волонтерську (безвідривну) практику.
9. Презентація роботи студентів - практикантів (одна на групу) - на звітну конференцію.

ХІІ. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку в соціальному середовищі: Навчально-методичний посібник / Л.П. Карнаух. – Умань: ВПЦ «Візаві» (Видавець «Сочінський»), 2009. – 83 с.
2. Виховна робота в школі: теоретичний, методичний та практичний аспекти: методичний poradnik вихователю / автори-впорядники: В. В. Нечипоренко, О. Л. Позднякова, Н. С. Леонова. – Запоріжжя, 2009. – 156 с.
3. Данілавічюте Е. А. Нейродинамічна основа моделювання мовлення та дрібної моторики в контексті комплексної технології надання допомоги при ДЦП [Електронний ресурс] / Е. Данілавічюте // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2015. – № 4. – С. 8–16. http://nbuv.gov.ua/UJRN/DLog_2015_4_3

4. Довідник учителя-логопеда / Авт.-упор. Лупінович С.М. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 112 с.
5. Ільяна В. М. Особливості організації корекційної роботи вчителя-логопеда з розвитку фонематичних процесів у дітей молодшого шкільного віку з ТПМ / В. М. Ільяна // *Особлива дитина: навчання та виховання*. – 2015. – № 2. – С. 45–53.
6. Ільяна В. М. Особливості організації корекційно-розвивальної роботи вчителя-логопеда з попередження та подолання дислексії у дітей молодшого шкільного віку з ТПМ / В. М. Ільяна // *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. – 2015. – Вип. 10. – С. 88–93.
7. Карпенко Н. В. *Діагностика психічного розвитку дитини в роботі педагога (вчителя, вихователя): навч. посібник*. — К.: Каравела, 2008. – 92 с.
8. Кіян О. І. *Вчительсько-батьківська взаємодія як соціально-педагогічна проблема морально-духовного зростання дітей: методичний посібник*. – Дніпропетровськ: «Інновація», 2009. – 124 с.
9. Кравченко Т. В. *Соціалізація дітей шкільного віку у взаємодії сім'ї і школи: Монографія*. – К.: Фенікс, 2009. – 416 с.
10. *Логопедія: підручник / За ред. М.К. Шеремет*. – К.: Видавничий Дім "Слово", 2015. – 376 с.
11. Мельниченко Т. В. Основные направления методики изучения механизмов фонологических ошибок младших подростков с тяжелыми речевыми расстройствами [Электронный ресурс] / Т. В. Мельниченко // *Специальное образование: традиции и инновации : материалы V Междунар. науч-практ. конф., (г. Минск, 14–15 апреля 2016 г.) / редкол.: С. Е. Гайдукевич [и др.]*. – Минск : БГПУ, 2016. – Режим доступа к ресурсу: http://elibrary.kubg.edu.ua/15168/1/T_Melnichenko_SOTIMVMNPK_KSPKIO_IL.pdf
12. Мельниченко Т. В. Напрями методики формування фонологічного компоненту мовлення у школярів із тяжкими мовленнєвими розладами / Т. В. Мельниченко // *Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії : матеріали Міжнар. конгресу зі спеціальної, психології та реабілітації, (м. Вінниця, 27–28 жовтня 2016 р.)*. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2016. – С. 233–235.
13. Мельниченко Т. В. Особливості формування фонологічних знань в учнів з тяжкими мовленнєвими розладами [Електронний ресурс] / Т. В. Мельниченко // *Освітологічний дискурс*. – 2016. – №13(1). – Режим доступу до ресурсу: <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/347/296>.
14. Тищенко В. В. Логопедична тераностика: концепт нового напрямку діагностики та корекції мовленнєвих порушень / В. В. Тищенко // *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): зб. наук. праць – Вип. 7. – Т. 1. – Кам'янець-Подільський, «Медобори-2006»*. – 2016. – С. 393–402.
15. Тищенко В. В. Класифікації порушень мовленнєвого розвитку: сучасний стан, протиріччя та шляхи їх усунення / В. В. Тищенко // *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. – 2016. – Вип. 29. – С. 112-118
16. Тищенко В. В. Патогенез загального недорозвитку мовлення нез'ясованої етіології: психолінгвістичний аналіз проблеми / В. В. Тищенко // *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. – 2016. – Вип. 31. – С. 108-114
17. Чередніченко Н. В. Формування фонетико-графічної грамотності у молодших школярів із порушеннями мовленнєвого розвитку в умовах корекційного навчання: навч.-метод. посіб. / Чередніченко Н. В., Горбачова Д. М. – К.: ДІА, 2016. – 212 с.
18. Яремчук Н.Я. *Теоретичні аспекти підготовки студентів класичного університету до виховної діяльності*. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 48 с.

19. Шеремет М.К., Пахомова Н.Г. Формування мовленнєвої готовності дітей старшого дошкільного віку з дизартрією до навчання у школі: навчально-методичний посібник. – К., 2009. – 137 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Зразок оформлення титульної сторінки

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Документація

**пропедевтичної волонтерської практики
в навчальному закладі для дітей з інклюзивною формою навчання/ в
реабілітаційному центрі**

студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Курсу, групи _____
Спеціальність 6.010105 – «Корекційна освіта. (логопедія)»

Зразок оформлення щоденника

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Щоденник пропедевтичної волонтерської практики

Студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Курсу, групи _____

Спеціальність 6.010105 – «Корекційна освіта. Логопедія»

Продовження додатку 3

Пропедевтична волонтерська практика проводилась у навчальному закладі з інклюзивною формою навчання/реабілітаційному центрі № ____ м. Києва у _____ групі з _____ до

Керівник практики _____

Завідувач навчального закладу/реабілітаційного центру _____

Вихователь-методист _____

Вчитель-логопед _____

Вихователі _____

Адреса навчального закладу /реабілітаційного центру _____

Телефон навчального закладу /реабілітаційного центру _____

Список дітей групи
(вказати вид порушення психофізичного розвитку)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____
13. _____
14. _____
15. _____
16. _____
17. _____
18. _____

Щоденний план роботи студента-практиканта

Дата	Завдання практики	Спостереження і аналіз освітньо-виховного процесу	Кількість відпрацьованих годин у день	Підпис кор.педагога групи

Примітка. Записи студента-практиканта про всі види діяльності протягом усього періоду проходження практики (плани конспекти спостережень занять вихователя та логопеда, конспекти проведення студентом пробних навчально-виховних занять, ігор, участь у режимних моментах, інших заходах освітнього закладу). Щоденники періодично перевіряються вихователем, логопедом та вихователем-методистом.

Після закінчення практики щоденник залишається у студента.

План психолого-педагогічного обстеження дитини

Рекомендації щодо написання психолого-педагогічної характеристики дитини

Психолого-педагогічна характеристика дитини - це узагальнення об'єктивних даних, отриманих у ході: психологічної діагностики (тести, опитування, проєктивні методики тощо), безпосереднього спілкування з дитиною, спостереження за нею впродовж певного часу в різних ситуаціях, спілкування з ближнім оточенням дитини, батьками та педагогами.

Написання психолого-педагогічної характеристики здійснюється фахівцем (педагогом, психологом) на запит батьків та педагогів.

При написанні психолого-педагогічної характеристики варто користуватись запропонованою схемою. В характеристиці вказується лише відома інформація в описовій формі без виділення та нумерації пунктів запропонованої схеми.

Важливо узагальнити наявну інформацію і підкреслити слабкі та сильні особливості розвитку дитини, визначити потенційні можливості при оптимальних умовах. Обов'язковим є виділення основних ускладнень розвитку дитини та надання рекомендацій батькам та педагогам.

СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДИТИНИ

1. Загальні відомості про дитину

- Прізвище, ім'я, по-батькові, вік.
- Відомості про родину та особливості сімейного виховання.
- Соціально-економічна характеристика родини.
- Найбільш авторитетні та найулюбленіші для дитини члени родини.
- Члени родини, з якими дитина проводить найбільше часу.
- Стиль сімейного виховання (гіперопіка, гіперпротекція, потурання).
- Стан здоров'я дитини (діагнози, особливості психофізичного розвитку).

2. Інформація про розвиток особистості дитини

- Індивідуальні особливості, які мали прояв ще в ранньому дитинстві.
- Динаміка і характер змін в процесі розвитку особистості дитини.
- Кризові і психотравмуючі ситуації в житті дитини (гострі чи хронічні).

3. Індивідуальні психологічні особливості особистості дитини

- Тип темпераменту, особливості вищої нервової діяльності (загальна активність, темпові характеристики діяльності, співвідношення збудження і гальмування, рухливість-інертність, витривалість, стресостійкість, інтровертованість-екстравертованість, адаптивність та ін.)

- Особливості емоційної сфери (переважаючий настрій, інтенсивність емоційних реакцій).

- Самооцінка (адекватна-неадекватна, завищена-занижена, впевненість у собі, своїх силах).

- Особливості характеру: сильні та слабкі сторони характеру.

- Сфера інтересів (шкільні і позашкільні захоплення та інтереси, наявність, стійкість, стереотипність, адекватність).

- Ставлення до провідної діяльності (гри) відповідно віку.

- Пізнавальна активність. Здібності.

- Вольові якості (самоконтроль, наполегливість, цілеспрямованість, організованість, дисциплінованість, відповідальність).

4. Статус і особливості взаємостосунків у дитячому колективі: лідер (офіційний, неофіційний), прийнятий, ізольований, відкинутий; товариський, нетовариський; ініціативний, залежний, агресивний, соціальна компетентність тощо.

5. Рівень розвитку пізнавальних процесів: сформованість та особливості відповідно віку, сприймання, пам'яті, уваги, мислення, уяви, мовлення, інтелектуальні здібності, обізнаність.

6. Складності у вихованні та навчанні дитини

- Характер складностей дитини (навчальні складності, відхилення в поведінці, емоційні проблеми, у чому вони проявляються).

- Аналіз причин ускладнень.

- Прогноз подальшого розвитку дитини.

7. Рекомендований індивідуальний підхід у навчанні та вихованні дитини

- Постановка навчальних і виховних задач у роботі з дитиною.

- Рекомендації педагогам.

- Рекомендації батькам.

Продовження додатку 4

Зразок оформлення психолого-педагогічної характеристики

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Прізвище, ім'я, по-батькові дитини,

_____ року народження

Наприклад:

Сидоренка Івана Петровича,

вихованця молодшої групи ДНЗ комбінованого типу № 159 м. Києва,

2010 року народження

Психолого-педагогічна характеристика складена:

(Прізвище, ім'я та по-батькові студента)

Курс _____ група _____

Інститут людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Дата складання _____ 200__ р.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ПРАКТИКИ

П.І.П. студента _____
 курс, група _____
 напрям підготовки _____
 Навчальний заклад _____
 період проходження практики _____
 керівник від кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної
 освіти _____

1. Матеріальні, психолого-педагогічні умови проходження практики:
 - матеріальні умови життєдіяльності навчального закладу /реабілітаційного центру;
 - партнерська взаємодія студента-практиканта з корекційним педагогом, вчителем-логопедом, керівником педагогічної практики, іншими фахівцями;
 - сприяння педагогічного колективу виконанню завдань практики.
2. Виконання завдань психолого-педагогічного і логопедичного дослідження :
 - результати вивчення психолого-педагогічних особливостей розвитку дитини молодшого або старшого віку;
3. Особливості організації навчально-виховної і корекційно-розвивальної роботи з дітьми віку (характеристика організації видів діяльності) :
 - за якими програмами навчаються діти з порушеннями психофізичного розвитку в групі;
 - відповідність розвивального середовища навчального закладу /реабілітаційного центру особливим потребам дитини;
 - розподіл обов'язків між вихователем і помічником вихователя; вихователем і вчителем-логопедом;
 - аналіз педагогічної взаємодії різних фахівців, які опікуються розвитком, навчанням і вихованням дітей з мовленнєвими порушеннями;
 - аналіз змісту і форм взаємодії навчального закладу /реабілітаційного центру з родинами дітей з особливими освітніми потребами.
4. Аналіз результатів організаційно-педагогічної роботи :
 - виконання освітньо-виховних і корекційно-розвивальних завдань;
 - організація дитячого колективу;
 - володіння прийомами зосередження уваги дітей, заохочення, підтримання інтересу протягом спільної діяльності;
 - рівень засвоєння знань з діагностики та корекції мовлення дітей віку.
5. Організаційно-методична робота:
 - участь у заходах за річним планом навчального закладу /реабілітаційного центру;
 - отримання консультацій, методичної допомоги (від керівника педагогічної практики, від кафедри, педагогів навчального закладу /реабілітаційного центру) і з яких питань.
7. Особисті пропозиції і побажання щодо удосконалення організації пропедевтичної волонтерської практики.

СХЕМА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ КАРТКИ
БЛОК І
Вивчення анамнезу і мовленнєвого розвитку в ранньому віці

1.1. Анкетні дані дитини

1.	Прізвище, ім'я дитини		
2.	Дата народження. Вік на вересень поточного року		
3.	Рідна мова. Наявність двомовності в сім'ї.		
4.	Домашня адреса, телефон.		
5.	Коли і звідки прибула. Дата вступу в логопедичну групу.		
6.	Відомості про батьків: <i>вік, освіта, спадкові захворювання, стан здоров'я.</i>	Батько	Мати
7.	Супутні захворювання дитини.		
8.	Соматичний стан дитини; група фізичного розвитку.		
9.	Анамнез розвитку дитини (обтяжений / необтяжений)		

Дата заповнення логопедичної карти _____

Логопед _____

Завідувач ДНЗ _____

1.2. Ранній психомоторний і мовленнєвий розвиток дитини

1.	Утримання голови (1,5 міс.). Повзає (5 міс.). Сидить (6 міс.). Ходить (до 1р.). Перші зуби (6-8 міс.)	
2.	Правша, лівша, амбідекстр.	
3.	Характер моторики: гіперрухливий, не координований у рухах, неспокійний, загальмований, неповороткий, несвоєчасне переключення рухів	
4.	Гуління (2-3 міс.). Лепет (4-8 міс.). Перші слова (1 р.).	

	Перша фраза (1,5-2 р.).	
5.	Чи відзначалися грубі перекручування звукоскладової структури й аграматизми після 3 років	
6.	Використання жестів.	
7.	Чи займався з логопедом, результат.	

БЛОК II

Обстеження психічного розвитку та інтелекту

2.1. Психологічне обстеження

2.1.1. Первинне обстеження (бесіда, встановлення контакту).

Орієнтованість дитини в оточуючому світі.

Перелік запитань	
Як тебе звати?	
Скільки тобі років?	
Ти дівчинка чи хлопчик?	
Як звати твоїх маму, тата, бабусю, дідуся, братика, сестричку та ін.?	
Зараз ранок чи вечір?	
Якого кольору ці олівці?	
Намалюй дерево, будинок, себе.	
Скільки в тебе пальців на руці?	
Скільки очей у ляльці? В тебе?	
Покажи частини тіла на ляльці, на собі.	
Що роблять олівцем, виделкою, рушником, пирососом?	
Яких ти знаєш тварин, птахів?	
Які ти знаєш дерева, квіти?	
Хто більше корова чи коза?	
Які ти знаєш овочі чи фрукти?	
Назви пори року, частини доби.	
Яка у тебе улюблена іграшка? Розкажи про неї.	

2.1.2. Загальна характеристика мовлення *(потрібне підкреслити)*:

мовлення відсутнє, звуконаслідування, лепетне мовлення, мовлення окремими словами, фразове мовлення, поширеними реченнями

2.1.3. Загальна характеристика психічних процесів *(потрібне підкреслити)*:

Сприймання: зорове, слухове, тактильне (колір, форма, величина)

Увага: стійка, нестійка, мимовільна, довільна

Пам'ять: зорова, слухова, рухова, образна

Мислення: наочно-дійове, наочно-образне, словесно-логічне (методика дошки Сегена, "Четвертий зайвий", "Нісенітниця" та інші)

Провідна діяльність: ігрова, навчальна, трудова

Знання, вміння та навички з програми дошкільного закладу

Емоційно-вольова сфера (методика „Кактус” та інші)

Інтереси, поведінка

2.1.4. Загальна сформованість тонкокоординованих рухів рук:

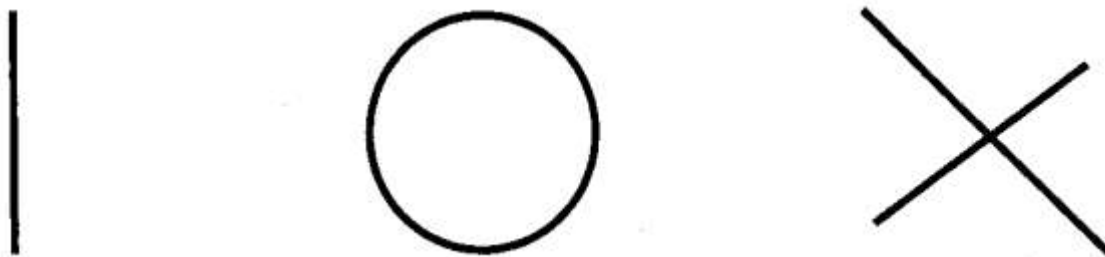
Уміння тримати олівець

Рівень розвитку предметного малюнка (кривулі, предметне зображення)

Орієнтування на аркуші

Використання кольору

Намалюй так само:

Завдання: намалюй будинок, дерево, людину (у 3, 4, 5, 6 років).

Завдання: намалюй родину (у 3, 4, 5, 6 років).

2.1.5. Узагальнення та висновки про розумовий розвиток дитини за результатами обстеження

БЛОК III

Обстеження немовленнєвих функцій дитини

3.1. Дослідження сприймання

Параметри вивчення	Вік дитини			
	3 роки	4 роки	5 років	6 років
3.1.1. Зорове сприймання				
Підбір предметів до зображення				
Контури фігур				
Неповний малюнок				
Перекреслені фігури (виділяє, немає)				

Накладені предмети (виділяє, немає)				
Підбір малюнків до колірного тла	Розрізняє, співвідносить, називає	Розрізняє, співвідносить, називає	Розрізняє, співвідносить, називає	Розрізняє, співвідносить, називає
Червоний				
Жовтий				
Зелений				
Синій				
Чорний				
Білий				
Коричневий				
Рожевий				
Блакитний				
Жовтогарячий				
Бузковий				
Підбір парних малюнків				
Спосіб виконання	По співвіднесенню, по словесній інструкції, коментує/ не коментує	По співвіднесенню, по словесній інструкції, коментує/ не коментує	По співвіднесенню, по словесній інструкції, коментує/ не коментує	По співвіднесенню, по словесній інструкції, коментує/ не коментує
3.1.2. Слухова увага, сприймання				
Визначення напрямку звуку: „Де подзвонили?“				
Угорі				
Унизу				
Ліворуч				
Праворуч				
Диференціація звукових іграшок				
Бубон — флейта				
Металофон — молоток				
Два брязкальця				
Два дзвіночка				

3.2. Дослідження праксису

Параметри вивчення	Вік дитини			
	3 роки	4 роки	5 років	6 років
3.2.1. Просторовий праксис				

Характер виконання	Самостійно, за зразком, використовує підказку, метод проб і помилок	Самостійно, за зразком, використовує підказку, метод проб і помилок	Самостійно, за зразком, використовує підказку, метод проб і помилок	Самостійно, за зразком, використовує підказку, метод проб і помилок
3.2.3. Динамічний праксис				
Сприймання і відтворення ритмічних малюнків	!!			
	!!!			
	!!!!			
	!!!!			
	!!!!			
	!!!!			
	!!!!			
	!!!!			
	!!!!			
	!!!!			
	!!!!			
Кулак →ребро→долоня				

3.3. Дослідження моторики

Параметри вивчення	Вік дитини			
	3 роки	4 роки	5 років	6 років
3.3.1. Дрібна моторика				
Покажи вушка (2-3 пальчика)				
Покажи ріжки (2-5 пальчиків)				
Склади кільце 1-2, 3, 4, 5				
Поперемінно з'єднай 1 з 2, 3, 4, 5 і назад	Права			
	Ліва			
	Обидві			
Застібка				
Шнурівка, бант				
Обсяг рухів	Повний, неповний	Повний, неповний	Повний, неповний	Повний, неповний
Переключення рухів	Своєчасне, уповільнене, відсутнє	Своєчасне, уповільнене, відсутнє	Своєчасне, уповільнене, відсутнє	Своєчасне, уповільнене, відсутнє
Супутні рухи	Мають місце, немає	Мають місце, немає	Мають місце, немає	Мають місце, немає

Наявність ліворукості				
3.3.2. Загальна моторика				
Пройти по доріжці, накресленій на підлозі				
Переступити через перешкоду 25-30 см.				
Підстрибнути на місці на двох ногах				
Кинути-піймати м'яч двома руками				
Зліпити з пластиліну паличку, кульку, бублик				
Поскакати на лівій, правій нозі				
Пробігти 3-4 рази між лініями на підлозі на відстані 20-25 см.				
Пройти по мотузці, покладеній на підлозі				
Перейти з бігу на ходьбу по сигналу				
М'яч кинути угору, піїмати, вдарити об підлогу, піїмати				
Зв'язок між сигналами і діями: тихі удари — ходьба на носочках, голосніше — на ступні, голосно — пробіжка, немає ударів — зупинитися				
Ударити м'яч долонею об підлогу і рахувати до 5				
Пробігти, на бігу кидаючи і ловлячи м'яч				
Узагальнення:				
Сила рухів				
Точність рухів				
Темп рухів				
Координація рухів				
Переключення від одного руху до іншого				

3.4. Будова й рухливість артикуляційного апарату

Параметри вивчення	Вік дитини			
	3 роки	4 роки	5 років	6 років

3.4.1. Мімічні рухи (Під рахунок: 3 рази у віці 3 і 4 років і 5 разів у віці 5 і 6 років)	Підняти брови				
	Насупити брови				
	Прищупити ока				
	Надути-утягти щоки				
	Згладженість носогубних складок				
3.4.2. Губи: товсті, тонкі, неповне змикання, щілина, шрами	Посмішка-трубочка				
	Оскал				
	Вібрація — «птру»				
	Рухи виконуються під рахунок: 3 рази у віці 3 і 4 років і 5 разів у віці 5 і 6 років.				
3.4.3. Зуби: норма, рідкі, неправильної форми, поза щелепною дугою, відсутні					
3.4.4. Язик: масивний, маленький, девіація кінчика вліво/вправо, коротка під'язикова зв'язка	Широкий утримання				
	Вузкий, утримання 5 сек.				
	Вузкий: вліво – вправо				
	Широкий: угору – вниз				
	Кінчиком обвести губи				
	«Клацання»				
		Рухи виконуються під рахунок: 3 рази у віці 3 і 4 років і 5 разів у віці 5 і 6 років			
Обсяг рухів: повний, неповний					
Точність рухів: Збережена, порушена					
Тонус: збережений, підвищений, знижений					

Темп рухів: нормальний, повільний, швидкий				
Переключення рухів: нормальне, уповільнене, персеверації, заміни рухів				
Тремор: збільшення гіперкінезу при повторних рухах і утриманні пози, синкінезії, салівація				
3.4.5. Прикус: прогнатія, прогенія, відкритий передній, боковий, перехресний				
3.4.6. Тверде піднебіння: високе вузьке, плоске, незрощення, субмукозна щілина				
3.4.7. М'яке піднебіння: укорочене, роздвоєне, відсутнє, девіація вліво/вправо, порушення функції змикання				

3.5. Просодичний бік мовлення

Параметри вивчення	Вік дитини			
	3 роки	4 роки	5 років	6 років
3.5.1. Дихання: змішане, ключичне, діафрагмальне, грудне, уривчасте, експіративне, распіративне				
3.5.2. Мовленнєвий видих: достатній, укорочений, мовлення на вдиху				
3.5.3. Голос: норма, високий, низький, гучний, тихий, затухаючий, монотонний, сиплий, з носовим відтінком, дисфонія, викрикування слів				
3.4.4. Голосові зв'язки: активні, пасивні				
3.4.5. Тембр: нормальний, м'який, різкий				
3.5.6. Темп, ритм мовлення: норма, уповільнений, прискорений, дизритмія, спотикання				
3.5.7. Артикуляція і дикція: нормальна, мовлення крізь зуби, змазана, в'яла, нечітка				
3.5.8. Супроводжуючі рухи:				

відсутні, у м'язах обличчя, шиї, руки; тіки, гримаси				
3.5.9. Моленеві затинання, заїкування: присутні, відсутні, тимчасові				

Блок IV

Обстеження мовленнєвих функцій дитини

4.1. Стан звукової сторони мовлення

4.1.1. Вимова звуків	Вік дитини											
	3 роки			4 роки			5 років			6 років		
	В	С	І	В	С	І	В	С	І	В	С	
на початку, всередині, у кінці слова:												
відображена, самостійна, ізольована												
Б-П-М												
В-Ф												
Й												
Т-Д-Н												
ТЬ-ДЬ-НЬ												
К-Г-Х												
І (Є-Ї-Ю-Я)												
С												
СЬ												
З												
ЗЬ												
Звукосполучення ДЗ												
Ц												
ЦЬ												
Ш												
Ж												
Звукосполучення ДЖ												
Ч												
Звукосполучення Щ												
Л												
ЛЬ												
Р												
РЬ												

4.1.2. Відтворення звуко-складової структури слова

Мовний матеріал	Вік дитини			
	3 роки	4 роки	5 років	6 років

Мак				
Каша				
Сніг				
Книга				
Місток				
Помідори				
Температура				
Крокодил				
Сковорода				
Хлопчики зліпили фортецю				
Майстер ремонтує телевізор				
Бібліотекар працює у бібліотеці				

4.1.3. Фонематичне сприймання (повтори, покажи)

Мовний матеріал		Вік дитини			
		3 роки	4 роки	5 років	6 років
Па-ба	Ба-па				
Та-да	Да-та				
Ка-га	Га-ка				
Та-да-та	Да-та-да				
Ка-га-ка	Га-ка-га				
Там – дам					
Байка – пайка					
Сила-шила					
Зайка – сайка					
Миска – мишка					
Рама – лама					

4.1.4. Мовний аналіз і синтез

Чи є звук М у словах: <i>дим, кіт, мама, сік</i>				
Який перший звук у словах: <i>Аня, Оля, Уляна</i>				
Який звук у кінці слова, на початку, в середині: <i>дим, мак, пух</i>				
Скільки звуків у слові: <i>сад, каша, кішка</i>				
Склади слово із складів: <i>ма-ма, ко-ра, лож-ка, ма-ли-на</i>				

Склади слово із звуків: л-а-к, в-о-д-а, к-а-з-к-а				
Початкові навички читання і письма				

4.2. Стан лексики і граматичної будови мовлення

Параметри вивчення	Вік дитини			
	3 роки	4 роки	5 років	6 років
4.2.1. Імпресивне мовлення				
Знання іменників та дієслів (Покажи, де лялька, стіл, іграшки, посуд, одяг. Посади ляльку, мишку і т. д.)				
Розуміння і використання прийменників	в	на		
	під	над		
	перед	за		
	із	біля		
	із-за	із-під		
Чоловічий, середній, жіночий рід прикметників та іменників	Покажи, де червона			
	Покажи, де червоний			
	Покажи, де червоне			
Чоловічий, жіночий рід дієслів у минулому часі	Покажи, де Женя спіймав рибу			
	Покажи, де Женя спіймала рибу			
Однина і множина дієслів та іменників	Покажи, де сидить сова			
	Покажи, де сидять сови			
Розуміння відмінкових закінчень іменників	Покажи олівцем ручку			
	Покажи			

	олівець ручкою				
	Покажи дочку мами				
	Покажи маму дочки				
Розуміння співвідношення між членами речення	Покажи, чим хлопчик ловить метелика				
	Покажи, хто ловить метелика				
	Покажи, кого ловить хлопчик				
Розуміння оповідання «Запаслива білочка». У лісі жила білочка. Вона гуляла по лісу. В лісі знаходила гриби. Гриби вона сушила на гілках дерев. Білочка складала гриби в своє дупло. Так вона заготовила запаси на зиму.	Хто жив у лісі?				
	Що вона робила з грибами?				
	Куди вона складала гриби?				
	Що білочка заготовила на зиму?				
Рівень розуміння мовлення		Нульовий Ситуативний Номінативний Предикативний Розгалужений	Нульовий Ситуативний Номінативний Предикативний Розгалужений	Нульовий Ситуативний Номінативний Предикативний Розгалужений	Нульовий Ситуативний Номінативний Предикативний Розгалужений

4.2.2. Експресивне мовлення

Параметри вивчення	Вік дитини				
	3 роки	4 роки	5 років	6 років	
4.2.2.1. Активний словник					
Конкретні іменники / узагальнюючі слова	Іграшки				
	Посуд				
	Одяг				
	Взуття				

	Меблі				
	Овочі				
	Фрукти				
	Дикі, свійські тварини				
	Транспорт				
Називання і показ частин предметів	Частини тіла: а) ніс, рот, очі, груди, живіт, руки, ноги				
	б) лікоть, коліно, ніготь				
	Стілець: спинка сидіння ніжка				
	Машина: а) кермо, колеса, кабіна				
	б) кузов, фари, мотор				
Хто як голос подає (з 3 років); Хто як рухається (з 5 років)	Кішка				
	Качка				
	Корова				
	Собака				
	Півень				
	Жаба				
	Гусак				
	Змія				
	Свиня				
Що робить	Повар				
	Лікар				
	Перукар				
Антоніми	Великий				
	Довгий				
	Широкий				
	Високий				
	Світлий				
	Швидкий				

	Холодний				
	Хворий				
	Сухий				
Знання назв геометричних форм і утворення прикметників від них	Круг – круглий				
	Квадрат – квадратний				
	Трикутник – трикутний				
	Прямокутник – прямокутний				
	Овал – овальний				
Прикметники	Коричневий, карі (сукня, очі, костюм)				
	Старий, літній (чоловік, підручник)				
	Густий дрімучий (ліс, туман)				
Підібрати слова які підходять до змісту	На дерево прилетіла (згряя, стадо, зграйка) горобців				
	Вони розсілися на гілках і весело (співали, цвірінькали, дзюрчали).				
	Раптово непомітно (прибіг, підкрався, прийшов) кіт.				
	Він (спіймав, схопив, узяв) одного горобця і втік.				

Закінчи речення	Почав ... , бузок став ... (розквітати, зацвітати).				
	На верхівку гори ... , в будинок ... (війти, зійти).				
Обсяг словника: відповідає вікової нормі (так/ні)					
Наявність: іменників, дієслів, прикметників, займенників, числівників, прийменників					
Неточність використання слів на основі: звукової близькості, подібності значення, розширення \ звуження смислового навантаження					
Співвідношення активного й пасивного словника					
4.2.2.2. Словозмінювання					
Використання іменників у називному відмінку однини та множини	Коса-коси				
	Муха-мухи				
	Вікно-вікна				
	Лист-листя				
	Лев-леви				
	Рукав-рукава				
Використання іменників у родовому, орудному відмінку без прийменників	у мене є олівець				
	у мене немає ...				
	я малюю ...				
Використання форми родового відмінку у множині. Багато чого?	Стіл- ...				
	Стілець- ...				
	Олівець- ...				
	Книга- ...				
	М'яч-...				
	Чашка- ...				
Узгодження	Лист – ...				

прикметників та іменників. Назвати колір предметів (зелений, червоний)	Спідниця – ...				
	Дерево –...				
	Троянда –...				
	Яблуко – ...				
	Барабан – ...				
Узгодження числівників 2 і 5 з іменниками	Лялька				
	Жук				
	Шарф				
	Олівець				
	Риба				
	Ключ				
4.2.2.3. Словотворення					
Утворення зменшено-пестливих слів за допомогою суфіксів	Стілець –...				
	Миска – ...				
	Сани – ...				
	Шапка – ...				
	Діжка – ...				
	Вогонь – ...				
Утворення назв дитинчат	У качки				
	У кішки				
	У гуски				
	У корови				
	У свині				
	У собаки				
Утворення прикметників від іменників. Що із чого зроблено (склянка зі скла)	Стекло				
	Дерево				
	Хутро				
	Гума				
	Яблуко				
	Папір				
	Сніг				
Чий? Чия? Чиє? Чий?	Мамина сумка				
	Бабусине пальто				
	Лисячий хвіст				
	Заячі вуха				
Утворення	Уходити				

дієслів за допомогою префіксів?	Входити				
	Виходити				
	Переходити				
Утворення дієслів доконаного виду: що зробив?	Малює				
	Прибирає				
	Пере				
Зв'язне мовлення: лепет, однослівне речення, просте речення з 2, двоскладове речення, просте речення із кількох слів, складне речення					

4.2.2.4. Стан зв'язного мовлення дитини

Складання розповіді за сюжетним малюнком.

Дити ні пропонувалася така інструкція: «Подивися на ці картинки, постарайся розкласти їх по порядку і склади розповідь».

Складання розповіді за серією сюжетних картинок.

Дитині пропонується така інструкція: «Подивися на ці картинки, постарайся розкласти їх по порядку і склади розповідь».

Переказ прослуханого тексту.

Дитині пропонується така інструкція: «Зараз я прочитаю тобі невелике оповідання, слухай його уважно, запам'ятовуй і приготуйся переказувати».

Тексти для переказів:

4 роки — 3-4 речення. Зв'язані між собою, відображають головний зміст літературного твору.

5 років — 5-8 речень. Зв'язані між собою, відображають головний зміст літературного твору.

6 років — 6 і більше речень. Зв'язані між собою, відображають головний зміст літературного твору.

Критерії	Смислова цінність	Лексико-граматичне оформлення	Самостійність виконання
Види роботи			
Розповідь за сюжетним малюнком	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Розповідь відповідає ситуації, має всі смислові ланки, розташовані в правильній послідовності; ❖ допущено незначне спотворення ситуації, неправильне відтворення причинно-наслідкових зв'язків або відсутність сполучних ланок; 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ розповідь оформлена граматично правильно з адекватним використанням лексичних засобів; ❖ розповідь складена без 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ самостійно розкладені картини та складено розповідь; ❖ картини розкладені із стимулюючою допомогою, розповідь

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ випадання смислових ланок , істотне спотворення сенсу, або розповідь не завершено; ❖ відсутній опис ситуації. 	<p>аграмматизмів, але спостерігається стереотипність граматичного оформлення, поодинокі випадки пошуку слів або неточне слововживання;</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ зустрічаються аграмматизми, далекі словесні заміни, неадекватне використання лексичних засобів; ❖ розповідь не оформлена. 	<p>складена самостійно;</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ розкладання картинок і складання оповідання за навідними питаннями; ❖ невиконання завдання навіть за наявності допомоги.
Розповідь за серією малюнків	<ul style="list-style-type: none"> ❖ розповідь відповідає ситуації, має всі смислові ланки, розташовані в правильній послідовності; ❖ допущено незначне спотворення ситуації, неправильне відтворення причинно-наслідкових зв'язків або відсутність сполучних ланок; ❖ випадання смислових ланок , істотне спотворення сенсу, або розповідь не завершено; ❖ відсутній опис ситуації. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ розповідь оформлена граматично правильно з адекватним використанням лексичних засобів; ❖ розповідь складена без аграмматизмів, але спостерігається стереотипність граматичного оформлення, поодинокі випадки пошуку слів або неточне слововживання; ❖ зустрічаються аграмматизми, далекі словесні заміни, неадекватне використання лексичних засобів; ❖ розповідь не оформлена. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ самостійно розкладені картини та складено розповідь; ❖ картини розкладені із стимулюючою допомогою, розповідь складена самостійно; ❖ розкладання картинок і складання оповідання за навідними питаннями; ❖ невиконання завдання навіть за наявності допомоги.
Переказ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ відтворено всі основні смислові ланки; 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ переказ складений без 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ самостійний переказ після

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ смислові ланки відтворені з незначними скороченнями; ❖ переказ неповний, є значні скорочення, або спотворення сенсу, або включення сторонньої інформації; ❖ невиконання. 	<ul style="list-style-type: none"> порушень лексичних та граматичних норм; ❖ переказ не містить аграмматизмів, але спостерігаються стереотипність оформлення висловлювань, пошук слів, окремі близькі словесні заміни; ❖ присутні аграмматизми, повтори, неадекватне використання слів; ❖ переказ не доступний. 	<ul style="list-style-type: none"> першого пред'явлення; ❖ переказ після мінімальної допомоги (1-2 питання) або після повторного читання; ❖ переказ з допомогою навідних питань; ❖ переказ навіть з допомогою навідних питань не доступний.
--	--	---	---

❖ (Потрібне підкреслити)

ВИСНОВОК ЛОГОПЕДА

№ з/п	Параметри	Рівні мовного розвитку	Характеристика
1	Артикуляційна моторика	Низький	Обсяг артикуляційних рухів обмежений (міміка недостатня), наявність дефектів у будові артикуляційного апарата
		Нижчесереднього	Неповний обсяг артикуляційних рухів; неточне виконання статичних артикуляційних вправ
		Середній	Статичні артикуляційні вправи виконує в повному обсязі; при виконанні динамічних вправ зазнає труднощів
		Достатній	Будова і рухливість органів артикуляції без особливостей
2	Фонематична система мовлення	Низький	Не чує даний звук у будь-якій позиції
		Нижчесереднього	Не диференціює опозиційні звуки якої-небудь групи
		Середній	Завдання виконує, але припускається кількох помилок
		Достатній	Фонематичні процеси в нормі

3	Звуковимова	Низький	Порушена вимова кількох груп звуків
		Нижчесереднього	Нечітка вимова однієї групи звуків, ізольована вимова всіх груп, але при мовному навантаженні — загальна змазаність мовлення
		Середній	Звуки в мовленні присутні, але спостерігаються порушення в диференціації звуків
		Достатній	Звуковимова в нормі
4	Словниковий запас	Низький	Активний словник обмежений побутовим рівнем
		Нижчесереднього	Володіє простими узагальнюючими поняттями, у мовленні в основному використовує іменники і дієслова
		Середній	Використовує всі частини мови; використовує прості прийменники, у вживанні складних — припускається помилок; користується антонімами; при підборі синонімів зазнає труднощів
		Достатній	Активний словник близький до вікової норми
5	Грамматичний лад мовлення	Низький	Мова різко аграматична
		Нижчесереднього	Припускається великої кількості помилок при словозміні й словотворі
		Середній	Припускається незначної кількості помилок при словозміні й словотворі
		Достатній	Грамматичний лад близький до вікової норми
6	Зв'язне мовлення	Низький	Фразове мовлення різко аграматичне
		Нижчесереднього	Зазнає значних труднощів при складанні оповідання-опису, користується питально-відповідною формою
		Середній	При складанні розповіді використовує не більше 2-3 речень; не користується і планом при складанні розповіді; при описі використовує не, більше двох ознак
		Достатній	Уміє побудувати розповідь, користуючись простими поширеними і реченнями і реченнями складної синтаксичної конструкції
7	Дрібна моторика	Низький	Дрібна моторика обмежена (із важкістю виконує статичні проби, наявність гіперкінезів, тремору)
		Нижчесереднього	Зазнає труднощів під час виконання динамічних проб
		Середній	Точно виконує статичні і динамічні проби, але зазнає труднощів у виконанні асиметричних рухів обома руками
		Достатній	Дрібна моторика в нормі

Картка складена: _____

(Прізвище, ім'я та по-батькові студента)

Курс _____ група _____

Інститут людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Дата складання _____ 20__ р.